

Barne- og familiedepartementet

Deres ref: 19/4857

Vår ref: 207.15/GL

Dato: 30.03.2020

Høring – Etikkinformasjonsutvalgets rapport – åpenhet om leverandørkjeder

Vi viser til Etikkinformasjonsutvalgets rapport, som ble sendt på høring av Barne- og familiedepartementet den 23. desember 2019, samt e-post kontakt med departementet om utsettelse av høringsfrist.

Akademikerne støtter i all hovedsak formålet bak lovforslaget, men har enkelte innvendinger til innretningen. Dette vil vi utdype nærmere nedenfor.

Om kunnskaps- og informasjonsplikten

Etter lovforslagets § 5 vil alle virksomheter ha en kunnskapsplikt om vesentlig risiko for negativ påvirkning på grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeid i egen virksomhet og i virksomhetens leverandørkjeder. Kunnskapsplikten gjelder der risikoen for negativ påvirkning er høyest, som blant annet diskriminering i sysselsetting og arbeid, manglende respekt for retten til å etablere og slutte seg til fagforeninger og føre kollektive forhandlinger, samt risiko for helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen. Etter lovforslagets § 7 har enhver rett til informasjon om en virksomhets forhold til grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeid i virksomheten og i virksomhetens leverandørkjeder.

Akademikerne er enig i at en kunnskaps- og informasjonsplikt vil bidra til å fremme åpenhet. Lovforslaget vil pålegge virksomheter et større informasjonsansvar, som vil innebære at forbrukere, organisasjoner og andre kan be en virksomhet om opplysninger om menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden. Det er etter vårt syn positivt.

Slik vi forstår lovforslagets § 7, er grunnlaget for informasjonsplikten kunnskapsplikten som følger av lovforslagets § 5. Vi stiller imidlertid spørsmål ved hvorvidt dette fremgår tydelig nok av lovforslaget. Virksomhetens oppfølging av retten til å være organisert og delta i kollektive forhandlinger, helse, miljø og sikkerhet, arbeiderrepresentasjon og varslingskanaler bør etter vårt syn være omfattet av informasjonen virksomheten er forpliktet til å gi. Det kunne derfor være grunn til å innta en uttrykkelig henvisning i § 7 til at informasjonsretten omfatter de forhold virksomheten har en kunnskapsplikt om etter § 5.

Unntaksadgang, overprøving og tilsyn

Lovutkastets § 8 gir en unntaksregel som angir når et krav om informasjon kan avslås. Det vil være vanskelig å overprøve virksomheters anførsler om at enkelte av disse hensynene berettiger unntak. Det vil derfor i noen tilfeller være nødvendig med en videre informasjonsrett for tilsyns- eller klageorganet enn hos den som krever innsyn. Dette for å påse at regelverket er etterlevd. Vi ber på denne bakgrunn departementet vurdere om lovforslaget bør inneholde en hjemmel som gir klageorganet og tilsynsmyndigheten en videre informasjonsrett enn som det som følger av lovutkastet.

Formålsoppnåelse

Vi vil peke på at det er en risiko for at virksomheter vil operere med uforpliktende standardsvar om hvordan virksomheten ivaretar grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeid, uten at dette nødvendigvis gjenspeiler realitetene. Dette kan til dels avhjelpes med at tilsynsmyndigheten gis en videre informasjonsrett enn lovforslaget legger opp til.

Hensynet til små aktører

Avslutningsvis vil vi understreke viktigheten av at lovforslaget og gjennomføringen ivaretar små aktører, slik at kostnadene ikke blir uforholdsmessig store for disse virksomhetene. Behovet for veiledning og standardisering må ivaretas for å redusere kostnadene ved innføringen av loven, og myndighetene må sørge for at det settes av tilstrekkelig med ressurser til veiledning.

Til sist vil vi påpeke at departementet må vurdere når innføringen av regelverket skal skje, sett opp mot den nåværende situasjonen for næringslivet som følge av koronapandemien. Mange aktører vil måtte trenge tid for å komme seg på fote igjen, og det vil ikke være hensiktsmessig å innføre et slikt regelverk før situasjonen har normalisert seg.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

Grethe Lunde
seniorrådgiver